

วิเคราะห์กระแสเงินสด ไม่ยากอย่างที่คิด

วิเคราะห์กระแสเงินสด.....ไม่ยากอย่างที่คิด

คำนำครั้งที่ 2

ในครั้งนี้ ผู้เขียนได้ปรับปรุงเนื้อหาหนังสือ “วิเคราะห์กระแสเงินสด.....ไม่ยากอย่างที่คิด” ให้ทันสมัยยิ่งขึ้นแต่ยังคงความเรียบง่ายเช่นเดิม เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจหลักการ เทคนิคในการอ่าน และวิเคราะห์งบกระแสเงินสดเพื่อการใช้ข้อมูลจากงบกระแสเงินสดร่วมกับงบการเงินอื่น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ณัฐชานนท์ โกมุตพุฒิพงศ์

มีนาคม 2561

คำนำครั้งที่ 1

หนังสือ “วิเคราะห์กระแสเงินสด.....ไม่ยากอย่างที่คิด” เล่มนี้ เรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านสามารถวิเคราะห์กระแสเงินสดของกิจการในแต่ละรอบระยะเวลารายงานผ่านงบกระแสเงินสด ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่านหนังสือเล่มนี้ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ ผู้สนใจทั่วไปจะเข้าใจหลักการ เทคนิคในการอ่านและวิเคราะห์งบกระแสเงินสดเพื่อการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นำมาซึ่งความเจริญเติบโตของกิจการอย่างยั่งยืน

ณัฐชานนท์ โกมุตพุฒิพงศ์

สิงหาคม 2559

ประวัติผู้เขียน

ดร.ณัฐชานนท์ โกมุตพุดพิงศ์ ได้รับปริญญา Ph.D. in Accounting and Finance จาก Lancaster University สหราชอาณาจักร และปริญญา Master of Accounting จาก The University of North Carolina-Chapel Hill รวมทั้งปริญญา Master of Science in Professional Accounting จาก Michigan State University ประเทศสหรัฐอเมริกา (ภายใต้ทุนรัฐบาลไทยที่จัดสรรให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับสาขาขาดแคลน) โดยก่อนหน้านี้ ดร.ณัฐชานนท์ฯ ได้รับปริญญาบัญชีบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) สาขาการบัญชี จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง หลังจากสำเร็จการศึกษาบัญชีบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดร.ณัฐชานนท์ฯ ได้เข้าร่วมงานกับบริษัทสำนักงาน เอ็นส์ แอนด์ ยังส์ จำกัด (ปัจจุบัน คือ สำนักงาน อีวาย) และเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาต

ปัจจุบัน ดร.ณัฐชานนท์ฯ ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยอธิการบดีด้านการบัญชีและการเงิน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2559-2563) กรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2558-ปัจจุบัน) ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการศึกษาและเทคโนโลยี สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557-2560) ดร.ณัฐชานนท์ฯ มีความสนใจในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลทางการเงินของนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ตลอดจนบทบาทข้อมูลทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์ฯ และยังมีผลงานวิชาการอย่างแพร่หลาย อาทิเช่น บทความตีพิมพ์ในวารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ ผู้แต่งร่วมหนังสือตราสารอนุพันธ์: การวัดมูลค่า การรับรู้ และการบัญชีป้องกันความเสี่ยงเงินตราต่างประเทศ การบัญชีชั้นกลาง 2 ฯลฯ

สารบัญ

งบกระแสเงินสด	4
การวิเคราะห์งบกระแสเงินสด	9
ข้อควรระวังในการวิเคราะห์งบกระแสเงินสด	22
สัญญาณเตือนภัยจากงบกระแสเงินสด	24
บรรณานุกรม	26

วิเคราะห์กระแสเงินสด.....ไม่ยากอย่างที่คิด

งบกระแสเงินสด (Statement of Cash Flows)

กิจการนำเสนอการเปลี่ยนแปลงในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดของกิจการในรอบระยะเวลารายงานผ่านงบกระแสเงินสด (บ่งบอกถึงความอยู่รอดของกิจการ (Survivalship)) โดยงบกระแสเงินสดจะรายงานแหล่งที่มาและแหล่งใช้ไปของเงินสดรวมถึงรายการเทียบเท่าเงินสดของกิจการในรอบระยะเวลารายงานสำหรับ 3 กิจกรรมดังนี้

1. **กิจกรรมดำเนินงาน¹ (Operating Activities)** เช่น เงินสดที่ได้รับจากการขายสินค้าหรือให้บริการแก่ลูกค้า เงินสดจ่ายค่าสินค้าให้เจ้าหนี้การค้า เงินสดจ่ายค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร เงินสดจ่ายค่าภาษีเงินได้นิติบุคคล ฯลฯ

¹ กิจการสามารถคำนวณกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานได้ 2 วิธี คือ วิธีทางตรง (Direct Method) และวิธีทางอ้อม (Indirect Method) โดยวิธีทางตรงจะแสดงเงินสดรับและเงินสดจ่ายของรายการหลักที่สำคัญในการคำนวณกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน เช่น เงินสดรับจากลูกค้า เงินสดจ่ายเจ้าหนี้ เงินสดจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เงินสดรับจากเงินปันผลที่กิจการได้จากการลงทุน เงินสดรับจากรายได้ดอกเบี้ยรับ เงินสดจ่ายค่าดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ ฯลฯ การคำนวณหากระแสเงินสดจากการดำเนินงานโดยวิธีทางตรงจึงเป็นการปรับรายได้และค่าใช้จ่ายตามเกณฑ์คงค้างให้เป็นเกณฑ์เงินสดแบบรายบรรทัด

การคำนวณโดยวิธีทางอ้อมเป็นการกระทบกำไรขาดทุนสุทธิตามเกณฑ์คงค้างไปเป็นกำไรขาดทุนสุทธิตามเกณฑ์เงินสด การแสดงกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานโดยวิธีทางอ้อมนั้นจะเริ่มต้นจากยอดกำไรหรือขาดทุนสุทธิก่อนเงินปันผลรับ ดอกเบี้ยรับ ดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้นิติบุคคลแล้วปรับปรุงด้วย

- 1) รายการต่างๆ ได้แก่ ผลกระทบของรายการที่ไม่เกี่ยวกับเงินสด เช่น ค่าเสื่อมราคา ขาดทุนจากการด้อยค่า-ลูกหนี้ ฯลฯ
 - 2) รายการรายได้และค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จที่กระทบกระแสเงินสดอันเกิดจากกิจกรรมลงทุนหรือกิจกรรมจัดหาเงิน เช่น กำไรขาดทุนจากการขายสินทรัพย์ ส่วนลดหรือส่วนเกินมูลค่าหุ้นกู้ตัดจำหน่าย ฯลฯ
 - 3) ผลกระทบที่เกิดจากรายการค้างรับ รายการค้างจ่าย รายการรับล่วงหน้า และรายการจ่ายล่วงหน้าของรายการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เช่น การเปลี่ยนแปลงในลูกหนี้การค้า สินค้าคงเหลือและเจ้าหนี้การค้าที่เกิดจากการดำเนินงานในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี ฯลฯ
- บริษัทโดยส่วนใหญ่จะรายงานกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานโดยใช้วิธีทางอ้อม

2. **กิจกรรมลงทุน (Investing Activities)** เช่น เงินสดที่จ่ายซื้อที่ดิน เครื่องจักร เงินสดรับจากการขายเงินลงทุนระยะยาว ฯลฯ และ
3. **กิจกรรมจัดหาเงิน (Financing Activities)** เช่น เงินสดรับจากการออกหุ้นทุน หรือจากการกู้ยืมเงินจากธนาคาร เงินสดจ่ายปันผล เงินสดจ่ายคืนเงินกู้ยืม ฯลฯ

งบกระแสเงินสดช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินความสามารถของฝ่ายบริหารของกิจการในการก่อให้เกิดเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในอดีต (Backward looking information) และสามารถพยากรณ์กระแสเงินสดรับและจ่ายของกิจการในอนาคต (Forward looking information) และที่สำคัญ งบกระแสเงินสดช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินทราบถึงสาเหตุของความแตกต่างระหว่างกำไรสุทธิของกิจการและกระแสเงินสดรับ/จ่ายในกิจกรรมดำเนินงาน ทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจการดำเนินงานของกิจการได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากงบกระแสเงินสดจะรายงานกระแสเงินสดที่เกิดจาก 3 กิจกรรม งบกระแสเงินสดยังต้องแสดงรายการที่มีใช้เงินสด (**Noncash transactions**) ด้วย รายการที่มีใช้เงินสด คือ รายการลงทุนและจัดหาเงินที่กิจการไม่ได้มีการใช้เงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด กิจการจะไม่นำรายการเหล่านี้มาแสดงในงบกระแสเงินสดเพราะไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อกระแสเงินสดในระหว่างงวด แต่จะเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบกระแสเงินสดเพื่อให้ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงิน และช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถคาดการณ์ถึงรายการที่อาจจะกระทบต่อกระแสเงินสดของกิจการในอนาคตได้

ตัวอย่างของรายการที่มีใช้เงินสดในกิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงิน เช่น

- การซื้อสินทรัพย์โดยก่อกู้หนี้โดยตรง เช่น การซื้อสินทรัพย์เป็นเงินเชื่อหรือโดยการออกเป็นตั๋วเงินจ่าย หรือหุ้นกู้
- การซื้อสินทรัพย์โดยการแลกเปลี่ยนกับหุ้นสามัญของกิจการ
- การออกหุ้นสามัญเพื่อไถ่ถอนหุ้นกู้